

Energidepartementet
v/ statssekretær Marte Haabeth Grindaker

Vår dato	11.09.2026
Deres dato:	07.08.2026
Vår referanse	ØSG/TK/JR
Deres referanse	n/a

Innspill til det videre arbeidet med konkretisering og gjennomføring av tiltakspakken for mer kraft og strømnnett

Fornybar Norge er positive til regjeringens tiltakspakke. Forslagene svarer på mye av det industrien, fagbevegelsen, mange lokale folkevalgte og Stortinget lenge har etterlyst, og kan gi raskere og mer forutsigbare prosesser uten å svekke kunnskapsgrunnlaget for beslutningene. Flere av tiltakene er målrettet nettopp mot å sikre forsvarlig prosess. Om potensialet innfris, avhenger av hvordan tiltakene konkretiseres i lov, forskrift og styringssignaler.

Under følger Fornybar Norges første innspill til punkter vi mener er avgjørende i det videre arbeidet. Vi stiller oss tilgjengelige for videre diskusjon om detaljer og avveininger som må gjøres i regjeringens arbeid med gjennomføringen.

Oppsummering

- **Innsigelsesretten i konsesjonssaker** bør fjernes teknologinøytralt, for alle konsesjonspliktige elektriske anlegg. I stedet bør statlige myndigheter forpliktes til å bidra med kunnskap tidlig i prosessen. I mellomtiden bør den høye terskelen for innsigelser i energisaker fremheves i eget brev.
- **Kommunalt samtykke i vindkraftsaker.** Reglene bør nedfelles i energiloven. Samtykket bør innhentes etter gjennomført konsekvensutredning og høring, og begrenses til et ja eller nei til arealbruken med krav om begrunnelse. Forholdet mellom samtykkekravet og kravet om planmessig hjemmel må avklares. Det trengs overgangsregler for pågående prosjekter.
- Vi støtter **forenkling av utredningskravene** ved at utredningsprogrammet tilpasses det konkrete prosjektet. Utredninger kan bli mer målrettede uten at dette innebærer en senkning av f.eks. miljøstandarder.
- I **de statlige planretningslinjene** bør fornybar energi og strømnnett gjennomgående løftes ut som vesentlig samfunnsinteresse som vektas tungt i konflikter mellom utbyggingsformål, i tråd med

naturmeldingen. Planretningslinjene bør oppfordre kommunene til å lage kraftstrategier og sette disse i sammenheng med kommunens ønsker og planer for etablering av nytt forbruk.

- **Ledetiden for strømmnett** kan kuttes ved å unnta mindre tiltak innenfor eksisterende konsesjoner fra konsesjonsbehandling. Reinvesteringer i eksisterende trasé bør forenkles. Generelt bør tidsbruken måles for hele nettutviklingsprosessen fra utredning til byggestart, ikke bare for konsesjonsbehandlingen. Tiltakene bør flankeres av en målrettet digitaliseringsøkt for et fulldigitalisert konsesjonssystem.
- **Forskutting av kommunale inntekter** bør som foreslått innrettes som en statlig finansieringsordning frikoblet fra produksjonsavgiften. Utbetalingstidspunktet må være byggestart, og dette bør defineres tydelig. Stortingets vedtak om utbetaling av negativ grunnrenteskatt må følges opp.
- **Frister for NVEs konsesjonsbehandling.** Tiltaket støttes, men lengden bør differensieres etter tiltakstype og kompleksitet. Fristoversittelse bør ikke innebære at konsesjon anses gitt. Fristen får bare reell effektiviseringsvirkning dersom NVE får tilstrekkelige ressurser, og må følges av bedre samordning mellom etatene og en styrket rolle for NVE som samlet kontaktpunkt i konsesjonssaker.

Tiltaksbeskrivelse

Fjerning av innsigelsesretten, statsforvalterens rolle og styringssignaler til forvaltningen

- Regjeringen har varslet at nett og fornybar energi skal prioriteres tydeligere som vesentlige samfunnsinteresser, i tråd med naturmeldingen og Stortingets behandling av denne. Prioriteringen bør raskt tydeliggjøres i brev til relevante etater, statsforvalterne og kommunene, følges opp i tildelingsbrevene for 2027 og kommuniseres konsekvent i regjeringens skriftlige og muntlige uttalelser. På sikt bør det vurderes å lovfeste prioriteringen.
- Regjeringen har varslet at innsigelsesretten skal fjernes for vannkraft og nettanlegg. Fornybar Norge mener endringen bør gjelde alle konsesjonspliktige elektriske anlegg, uavhengig av teknologi. Statsforvalterens og andre statlige myndigheters innsigelsesrett bør fjernes til fordel for at statsforvalter sammen med andre relevante etater og myndigheter bidrar gjennom høringsinnspill.
- I påvente av den varslede lovendringen må regjeringen snarest som den har varslet presisere at terskelen for innsigelse skal være høy fordi fornybar kraftproduksjon og kraftledninger er formål av vesentlig samfunnsnytte, jf. rundskriv T-2/16. Ofte vil en uttalelse med faglige råd eller anbefalinger være tilstrekkelig, jf. rundskriv H-2/14. Der det er innsigelsesadgang i energisaker for kommunens prosesser etter plan- og bygningsloven, bør det kun unntaksvis fremmes innsigelse fordi konsesjonspliktige energisaker vurderes grundig etter energiloven. Dette kan med fordel gjøres gjennom et brev til statsforvalterne og kommunene som også understreker at nett og fornybar energi

er vesentlige samfunnsinteresser. Et lignende brev ble sendt for å stramme inn praksis da regjeringen varslet lovarbeid om byggeforbud i myr.

- Det bør fortsatt samarbeides på tvers av forvaltningen om kunnskapsgrunnlag i energisaker.
- Statsforvalteren og andre statlige myndigheter bør gjennom tydelige styringssignaler (lov, forskrift, tildelingsbrev mv) være forpliktet til å bidra med kunnskap på sitt forvaltningsområde tidlig i prosessene for mer nett og kraft.
- Tildelingsbrevet til NVE bør oppfordre til tett dialog mellom NVE og myndigheter som forvalter miljø- og andre samfunnsinteresser.
- NVE bør, i samarbeid med tiltakshaver, tidlig i prosessen gjennomføre møter med statsforvalteren og andre statlige myndigheter. For eksempel i forbindelse med utarbeidelse av utredningsprogram. Møtene kan med fordel gjennomføres som rundebord eller workshops der de statlige myndighetene plikter å delta med beslutningsrelevante innspill. Vi støtter forslaget om å gi statsforvalteren i oppgave å bistå kommuner og fylkeskommuner med etablering av ny kraftproduksjon, og å bidra til gode prosesser for utvikling av strømmettet. Forslaget bør følges opp med tilstrekkelige ressurser, ansatte og kompetanse innen energispørsmål.

Kommunal behandling av vindkraft: samle prosessen i energiloven

- Vi støtter forslaget om å fjerne kravet om reguleringsplan for vindkraft på land. Reglene for behandling av vindkraftsaker bør så hjemles i energiloven, fremfor ny særlovgivning. Energiloven har allerede et etablert system for konsesjonsbehandling av kraftanlegg. Innføring av en ny lov kan komplisere prosesser, bryte med etablerte grensesnitt mellom kommuner, NVE og departement og gi utfordringer fordi en lang rekke saker allerede ligger i energilovssporet. Et fragmentert regelverk i konsesjonsspørsmål vil også virke imot en ønskelig styrking av NVEs funksjon som samlet kontaktpunkt i konsesjonssaker.
- Kommunens samtykke bør innhentes etter at konsekvensutredningen er gjennomført og konsesjonssøknaden har vært på høring, og begrenses til et ja eller nei til arealbruken. Likevel bør kommunen ha begrunnelsesplikt. Kommunen spiller selvsagt en avgjørende og helt sentral rolle i å påvirke prosjektets utforming og påpeke viktige hensyn gjennom energilovsprosessen. Denne løsningen tydeliggjør at kommunen har det avgjørende ordet om arealbruken, samtidig som prosessen forenkles og beslutningen tas på et tilstrekkelig og relevant grunnlag.
- Fornybar Norge anbefaler at det gjennomføres et dialogmøte etter mal fra plan- og bygningsloven mellom konsesjonsmyndigheten, kommunen, tiltakshaver og relevante statlige og regionale myndigheter. Møtet bør innrettes slik at det kan gi en reell avklaring av utredningstemaer og mulige konfliktpunkter. Praksisen om tidlig høring av befolkningen og relevante organisasjoner bør opprettholdes.
- En slik samtykkeordning vil sikre solid og bred involvering av kommunen, statlige og regionale myndigheter, private og interesseorganisasjoner innenfor konsesjonsporsessen. Samtidig mangler

en avklaring om hvordan samtykkekravet vil forholde seg til kravet om planmessig hjemmel i kommunal arealplan. Fornybar Norge anser dette som et særlig viktig punkt i prosessens utforming. Erfaringen har vist at kravet om områderegulering ikke har virket etter hensikten.

- Nye regler må ha tydelige overgangsbestemmelser for vindkraftprosjekter som allerede er startet etter dagens regelverk. I påvente av slike overgangsbestemmelser må regjeringen tydelig kommunisere hvilke konsekvenser lovendringen har for pågående prosjekter. Prosjekter og kommuner som har innrettet seg etter gjeldende regler, må ikke bli påført ny usikkerhet, omkamper eller forsinkelser som følge av regelendringene.
- Overgangsreglene må sørge for at vindkraftutviklere og berørte kommuner enkelt kan avklare følgende:
 - Hvilke prosjekter som skal følge dagens regler.
 - Hvilke prosjekter som skal overføres til den nye prosessen.
 - Om allerede gjennomførte utredninger og kommunale vedtak fortsatt skal være gyldige.
 - Hvordan prosjekter som befinner seg mellom ulike faser i behandlingen, skal håndteres.

Forenkling og målretting av utredningskravene

- Vi støtter forenkling av utredningskrav for kraft- og netttiltak. Målet må fortsatt være gode utredninger og kunnskapsbaserte avgjørelser, men utredningsprogram må være tilpasset de faktiske virkningene. Målet er altså først og fremst målrettede og riktige utredningsprogrammer, ikke nødvendige fritak fra utredning som sådan.
- Temaene som skal utredes er i dag omfattende og inkluderer i noen tilfeller temaer som bør kunne utelates eller forenkles. Utredningstemaene og nødvendig detaljering bør avklares i utredningsprogrammet for det enkelte prosjekt basert på forpliktende bidrag fra kommunen, statsforvalteren og andre statlige myndigheter. Basert på de konkrete prosjektplanene bør det i utredningsprogrammet klargjøres hvilke fagtemaer som krever grundig utredning og kartlegging og hvilke som i stor grad kan gjennomføres som screening og baseres på foreliggende kartlegginger og data. Tiltakshaver bør være forpliktet til å levere forslag til utredningsprogram som tydeliggjør en slik nivådeling med begrunnelse.
- Fornybar Norge støtter miljømyndighetenes arbeid med landsdekkende naturkart basert på fjernmåling og kunstig intelligens, der første versjon forventes i 2027. Slike kart vil være nyttige i forbindelse med mulighetsstudier og tidlig fase. Fornybar Norge etterlyser kartene og oppfordrer til rask videreutvikling med økt detaljeringsgrad, slik at disse kartene også kan benyttes i forbindelse med konsekvensutredninger for prosjekter.
- Feltkartlegging av naturtyper er tidkrevende og må gjøres med rett kompetanse. Fornybar Norge støtter at man ser på både metodikken og kompetansekrav for utreder for å sikre tillit til beslutningsgrunnlaget. I samarbeid med forskningsmiljøer, konsulenter og næringer bør det

vurderes om kartleggingsinstruksene i større grad kan differensiere mellom direkte påvirket areal/område og randsoner. Sertifiseringsordning for firmaer og personell kan også vurderes.

Statlige planretningslinjer må vekte hensynet til fornybar energi og nett tydeligere

- Regjeringen har selv slått fast at mer fornybar kraft og nett er avgjørende for å nå klimamålene og sikre ny industri i hele landet. Da bør hensynet ha samme tyngde i planretningslinjene som andre nasjonale interesser, ikke behandles som ett formål blant flere. Konkret bør prioriteringen av fornybar energi og strømnnett som vesentlig samfunnsinteresse bør innarbeides som en skal-bestemmelse i formålsbestemmelsen i statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet.
- Videre bør den besluttede prioriteringen av fornybar energi og strømnnett gjennomgående løftes ut som et eget punkt i retningslinjene for arealbruk og mobilitet/klima og energi, etter samme mønster som villrein og jordvern i dag. Det bør fremheves at hensynet utgjør en vesentlig samfunnsinteresse og skal vektas tungt ved konflikter mellom utbyggingsformål – i tråd med føringene i naturmeldingen.
- Retningslinjene bør oppfordre kommunene til å utarbeide en «kraftstrategi» som vurderer forventet kraft- og effektbehov, behovet for styrket energiberedskap og behovet for areal til kraftproduksjon. Dette må tydelig settes i sammenheng med kommunens ambisjoner for nytt næringsliv og tiltak som medfører økt strømforbruk.

Strømnnett: ledetiden for planlegging og saksbehandling må halveres

- Vi støtter målet om halvert ledetid, og understreker at det er den samlede ledetiden som må kuttes, fra planlegging og utredninger til saksbehandling hos myndigheter i forbindelse med konsesjon og eventuell detaljplan fram til byggestart.
- Vi støtter behovet for å se på forenklinger for lite konfliktfylte saker. Dette må ses i sammenheng med punktet over om å forenkle utredningskravene.
- Enkelte, mindre tiltak innenfor eksisterende konsesjoners hovedformål og geografiske område bør unntas fra konsesjonsbehandling (konsesjonsfritak). Dette kan gjøres i energilovforskriften kapittel 3, etter mal fra plan- og bygningsloven § 20-5. Det bør også gis eksisterende transformatorstasjoner rammekonsesjoner slik nye stasjoner får i dag.
- NVEs grense på 500 m for hurtigsporsbehandling av ledninger og sjøkabler bør utvides til å gjelde for ikke omstridte lengre ledninger og sjøkabler.
- Det er særlig behov for å gjøre forenklinger for reinvesteringer, slik at disse er tilpasset virkningene av tiltak som eksempelvis gjennomføres i eksisterende trasé.
- Utvidet områdekonsesjon bør omfatte kablede anlegg i tettbygde strøk og industriområder, og ikke bare områder med bymessig preg. Områdekonsesjonen bør også omfatte kabeldelen i kombinerte anlegg bestående av luftledning og kabel. I dag kreves ny konsesjon selv om det er kun kabeldelen

av det kombinerte anlegget som skal endres på, og området ligger innenfor en gjeldende områdekonsesjon. Klagesaker skal behandles av NVE.

- Regjeringen har gjennomført mange tiltak for å redusere ledetider, og vi ber departementet fortsatt holde et høyt trykk på digitalisering. Et mål om en fulldigitalisert prosess bør innføres. Vi ser at å etablere en heldigital konsesjonsprosess med én felles plattform for alle aktører og økt bruk av kunstig intelligens vil redusere tidsbruken, styrke åpenheten og gi mer konsistente vurderinger.

Forskuttering av kommunale inntekter fra vindkraft

- Regjeringen har varslet at kommunene skal få inntekter fra vindkraft tidligere enn i dag, ved at staten forskutterer inntekter fra produksjonsavgiften fra byggestart. Ordningen er et konkret svar på at distriktskommuner som stiller areal til rådighet for energiomlegging og industriutvikling, i dag venter flere år fra planlegging av prosjektet starter til de får inntekter. Dette kan være utfordrende i krevende lokalpolitiske prosesser.
- Fornybar Norge legger til grunn at forslaget er en forskutteringsordning innrettet som en finansieringsordning fra staten, frikoblet fra produsentenes produksjonsavgiftsplikt- og innbetaling. Denne innretningen støtter vi, og det er viktig at den skattemessig virker reelt nøytralt og ikke innebærer likviditetseffekter
- Fornybar Norge støtter regjeringens forslag om utbetaling fra byggestart. Det bør være en felles definisjon av «byggestart», basert på standardisert dokumentasjon, byggemelding e.l., og forhåndsfastsatte kriterier.
- Fornybar Norge vil minne om at innføring av grunnrenteskatt for landvind påvirker lønnsomheten i prosjekter. Særlig problematisk er det at Stortingets vedtak om at negativ grunnrenteskatt i nye vindkraftverk skal utbetales, i stedet for å fremføres med rente, fortsatt ikke er innført av regjeringen. Dette medfører at staten ikke tar en lik andel av kostnader og utgifter.
- At regjeringen ikke følger opp et Sttingsvedtak og potensielt underminerer muligheten for utbyggingen av vindkraften som kraft- og nettpakken delvis er ment å ivareta er paradoksalt. Noe av det viktigste regjeringen kan gjøre for å legge til rette for mer vindkraft er å følge opp Stortingets vedtak i saken. Rammeverket bør avklares før nye økonomiske tiltak innføres.
- Kontraktsunntaket som løper frem til 2030, og gir nye vindkraftverk mulighet til å avregne grunnrenteskatt etter kontraktspris i stedet for spotpris bør gjøres permanent. Det er et viktig tiltak for å redusere finansieringskostnader for nye vindkraftverk og for å sikre industrien tilgang til langsiktige fastpriskontrakter.
- Det bør vurderes om kommunene kan gis anledning til budsjettmessig å legge inntekter fra fremtidig produksjonsavgift til grunn tidligere enn byggestart. Dette kan ha reelle kommuneøkonomiske konsekvenser ved at forventede inntekter kan utgjøre utgangspunkt for kommunens økonomiske disposisjon innen bl.a. lokale velferdsordninger.

Innføringen av en to-års frist for NVEs konsesjonsbehandling

- Fornybar Norge støtter innføringen av en frist for NVEs konsesjonsbehandling av nett- og kraftsaker, med utgangspunkt i en varighet av to år. Slike frister gir forutsigbarhet for både utviklere av fornybar energi og berørte kommuner og bidrar til regjeringens mål om et krafttak for raskere utbygging i hele landet. Vi anbefaler imidlertid å vurdere å differensiere etter type tiltak og prosjektets kompleksitet. Et enkelt nettanlegg og et stort, komplekst kraftverk har ulikt utredningsbehov, og en lik frist for begge kan enten bli for stram for de komplekse sakene eller for omfattende for de enkle.
- Vi forstår det som om frister for produksjonsprosjekter skal gjelde fra komplett søknad. Av transparens hensyn anbefaler vi at konsesjonsmyndigheten bekrefter overfor tiltakshaver når søknaden anses komplett. Det bør komme tydelige retningslinjer for dette. Fristen bør ende når konsesjonsmyndighetens avgjørelse meddeles tiltakshaver. Eventuelle kommunale planprosesser etter plan- og bygningsloven (etter nåværende regelverk vil, slik vi forstår det, ligge utenfor.
- Vi mener imidlertid at forslaget om 2 års saksbehandlingstid for tiltak i regionalnettet vil ha liten effekt, så lenge NVEs tidsbruk på kvalitetssikring av konsesjoner ikke er inkludert. Nettselskapene er nylig pålagt å bli målt på tidsbruk i tilknytningsprosessen, også for de delene av prosessen de ikke er direkte ansvarlig for. Det har vist seg å være et godt verktøy for å effektivisere prosessen. Vi mener det bør vurderes at tiden løper fra konsesjonssøknad er mottatt hos NVE. I tillegg mener vi at tidsbruk bør måles for hele nettutviklingsprosessen. Det bør vurderes lignende frister for kommunal behandling av ikke konsesjonspliktige tiltak etter energi- og vassdragslovgivningen (i praksis mindre sol- og mindre vindkraftanlegg). Plan- og bygningsloven har et etablert system for frister.
- Det må også vurderes hvordan frister skal påvirke prosjekter som behandles etter havenergilova.
- Av hensyn til konsesjonsprosessens legitimitet, bør oversittelse ikke medføre at konsesjonen anses gitt. En praktisk løsning kan være en forpliktelse for konsesjonsmyndigheten etter mønsteret i forvaltningsloven § 11 a annet ledd: Ved fristoversittelse skal konsesjonsmyndigheten gi tiltakshaver en begrunnelse for forsinkelsen og et estimat på avgjørelsestidspunkt. Oversittelser bør rapporteres til departementet.
- Skal fristen holdes i praksis, må den følges av tiltak som reduserer tidsbruken i selve saksbehandlingen: styrket kapasitet hos NVE, bedre samordning mellom etatene og styrke NVEs rolle som samlet kontaktpunkt i alle konsesjonssaker, omforente fremdriftsplaner mellom NVE og utbygger, og god informasjon og veiledning tidlig i prosessen. En frist uten disse virkemidlene flytter bare presset uten å fjerne den. Fornybar Norge registrerer at også potensielle vertskommuner har tatt til orde for frister hos NVE for å sikre at kommunens behandling, der den er avhengig av NVE, ikke drar unødig ut i tid.
- NVE bør gis mulighet til å fortsatt prioritere anlegg som bidrar med betydelig produksjon eller fleksibilitet i kraftsystemet innenfor fristregimet, og se prosjekter i sammenheng regionalt, slik at ressursene rettes mot prosjektene som gir mest kraft, fleksibilitet og nettkapasitet raskest, i tråd med regjeringens mål om å få opp farten der behovet er størst.

Vi bidrar gjerne til Energidepartementets videre arbeid og er tilgjengelig for videre utdypning og konkretisering av tiltakene skissert ovenfor, inkludert i møter.

Vennlig hilsen
Fornybar Norge

Øistein Schmidt Galaaen
Direktør Næringspolitikk

Tuva Kvåle
Næringspolitisk rådgiver

Julius Rumpf
Jurist